

เทศน์เช้า วันที่ ๙ กันยายน ๒๕๔๘

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เราดูกันความเจริญของโลก เห็นไหม คุณความเจริญของโลก เราก็มองเห็น โรงพยาบาลทั้ง โรงพยาบาลนะ ถ้าคุณปลูกสร้างโรงพยาบาลสวยงามมาก มันมีแต่ตึก มันมีแต่สวน มันมีแต่สิ่งที่มี มองเข้าไปแล้วมันชื่นใจ แต่ถ้าไม่มีเครื่องมือเลยก็รักษาไม่ได้ แต่ถ้าไม่มียาเลย ยานี้สำคัญมาก

“ธรรมโอสถ” ธรรมโอสถด้วยานี้สำคัญ แล้วพูดถึงตำราของยา แต่ตัวยาอยู่ที่ไหน แล้วพูดด้วยยา เห็นไหม แล้วถ้าไม่มีหมอล่ะ หมอก็ต้องมีการศึกษามา ให้จบหมอนะ ต้องจบตำรา มา จบทางแพทย์มา มันถึงเข้าใจเรื่องการไข้ยา นี่มันต้องเกี่ยวเนื่องกัน

พระไตรปิฎกนี้สุดยอด พระไตรปิฎก เห็นไหม เพราะอะไร เพราะถ้าไม่มีพระไตรปิฎก ไม่มีธรรมและวินัย พวกเรานี้จะไม่มีศีลธรรมจริยธรรม สังคมของชาวพุทธเราไม่มี ยิ้มสยามๆ นี่ยิ้มออกมาจากใจ สิ่งทีออกมาจากความรูสึกเพราะศาสนาพุทธเราเน้นลงที่หัวใจ เพราะอะไร เพราะสุขทุกข์มันอยู่ที่ใจ ในตำราเขาบอกวิธีการไว้ คุณตำราทุกอย่าง ทฤษฎีต่างๆ มันเป็นบอกแต่ชี้เข้าไปถึงที่ผลงานอันนั้น

นี่ก็เหมือนกัน หัวใจของเรามันมีความทุกข์ เราก็ว่าเราเกิดมาตามประเพณีวัฒนธรรม ประเพณีวัฒนธรรมก็คุยมาตั้งแต่ลูก พ่อแม่ก็สอนลูกให้เข้าวัด ต้องวางรากฐานไว้ สิ่งนี้มันเข้ามา พอมันเข้ามามันก็เข้าใจ เกรตรงใจ เกรตรงตามสิ่งที่เข้ามาอย่างนั้น แต่ไม่รู้ว่าจะสิ่งที่จะแก้กิเลสได้ มันลึกลึกกว่านั้นอีกชั้นหนึ่ง

จิตนี่เป็นที่ความลึกลึกมาก แม้แต่ขณะที่เราอยู่ในศาสนาพุทธกันเอง เรายังว่าฝันมีหรือเปล่า ตายไปแล้วจะเกิดอีกหรือเปล่า เห็นไหม ทั้งๆ ที่คำสอนมันก็ยืนยันอยู่แล้ว แต่เวลาถ้าเราเจ็บไข้ได้ป่วย แล้วเรารักษาไข้นั้นหายไป เราจะเข้าใจเรื่องการเจ็บไข้ได้ป่วย เรื่องการหายไป แต่มันก็ยังเป็นเรื่องของการรักษาภายนอก

การรักษาภายนอก การรักษาภายใน ถ้าการรักษาภายใน เห็นใหม่ สิ่งที่เกิดขึ้นมาจากจิต จิตมันมาจากไหน จิตมันเป็นสภาวะแบบใด นี่ธรรมโอสถมันเป็นสภาวะแบบนี้ไง ถึงว่าสิ่งที่สำคัญคือตัวยานะ แล้วยา คูตี เวลาเราสั่งยาเข้าโรงพยาบาล ยาหมดเป็นครึ่งเป็นคราว เห็นใหม่ ยาต้องสั่งเข้ามาตลอดเลย ความเป็นไปของผู้รู้จริง มันเป็นคราวเป็นวรรคเป็นตอน

เวลาเราเกิดร่วมสมัยกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่สหชาติ ถ้าใครเกิดร่วมสมัยกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ เพราะอะไร เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้วรู้ถึงเรื่องสภาวะกรรม ถึงเรื่องอดีต เรื่องของจิตนิสัย แต่สาวกสาวกจะเป็นบางองค์ก็รู้ได้ รู้ได้นะ แล้วสิ่งที่รู้ได้แล้วจะสมควรหรือไม่สมควรนะ

หลวงปู่มั่นท่านบอกเล่นนะว่า “ถ้าเวลาวาระจิตนี้ ท่านพูดออกไปแล้วมันไปกระเทือนถึงเขา มันจะเกิดโทษ เกิดโทษนะ” แล้วพอเกิดโทษ พอความเข้าใจอย่างนี้ ลูกศิษย์ลูกหาจะเข้าไปใกล้จะระวังความรู้สึกมาก จนการเป็นอยู่เป็นการเกร็งนะ กลัว กลัวมากๆ เลย แต่ก็อยากได้สัจจะความจริง ก็ทนอยู่ไฉน

มันเหมือนกับเรา พ่อแม่เห็นใหม่ ถ้าพ่อแม่เราดู ทั้งกลัวนะ แต่เราก็ต้องอาศัยพ่อแม่ของเรา พ่อแม่ของเราเลี้ยงเรามา พ่อแม่มีคุณกับเรามา แต่ท่านดูเพื่ออะไร ก็ดูเพื่อเป็นคนดี ถ้าพ่อแม่เมตตาละ เห็นใหม่ ครูบาอาจารย์บางองค์ หลวงปู่ฝั้นนี้มีเมตตามาก สิ่งต่างๆ ความเมตตา เห็นใหม่แล้วแต่จิตๆ สภาวะแบบนั้น สิ่งนี้มันเหมือนกับตัวยา เพราะตัวยาหมดเป็นครึ่งคราวไง เพราะท่านยังมีชีวิตอยู่ ถ้าท่านล่วงไปแล้วละ นี่เป็นคนชี้ นำ เป็นคนชี้บอก เห็นใหม่ ยาเข้ามาจากภายใน

ยาสิ่งที่สั่งเป็นครึ่งเป็นคราว แล้วยาแต่ละชนิดก็ไม่เหมือนกัน สิ่งที่ไม่เหมือนกันแล้วเราจะไปยึดสิ่งใด เราจะไปยึดแต่ความเห็นเราละ เราไปยึดแต่ตำรานะ สิ่งมีแต่บัญญัติ ในโรงพยาบาลบัญญัติยามหาศาลเลย แต่ตัวยาไม่มีเลย แล้วก็ไปยึดกันนะ รักษาโรคนั้น รักษาโรคนั้น.. แล้วคนนอนโรงพยาบาลเต็มโรงพยาบาลเลย ไม่ได้รักษาแม้แต่นิดเดียวเลย

นี่ก็เหมือนกัน ในภาคปริยัติไง เราศึกษามาๆ เราคิดกันสภาวะแบบนั้นไง เรียนมา สิ่งนั้นเป็นธรรมๆ แต่ไม่เข้าใจสิ่งใดเลย แม้ถึงว่ากายกับจิตก็แยกจากกันไม่ได้ ถ้าแยกจากกันไม่ได้ เห็นใหม่ สิ่งที่ว่าสักกายทิฐิ ความเห็นนะ เวลาว่ากิเลสขาด เห็นใหม่ ดทังคปทาน การปล่อยวางชั่วคราว การปล่อยวาง เห็นใหม่ เวลาเราทุกข์ ทุกข์นี้เป็นอนิจจัง ทุกข์มากๆ เวลาคนประสบกับความทุกข์มหาศาลเลยนะ แทนจะเอาตัวไม่รอดเลยนะ

แต่ถ้าเรามีขันติ มีความอดทนไป เดี่ยวความทุกข์ก็เจือจางไป มันต้องเจือจางไป เห็นไหม ทุกข์นี้ก็เป็นอนิจจัง มันเจือจางไปจนหมดละ สิ่งที่มันเจือจางมันเป็นอนัตตาไง มันแปรสภาพไป ใจ ความเห็นของเราก็เหมือนกัน สิ่งที่มันแปรสภาพไป พอมันปล่อยวางชั่วคราวมันแปรปรวน มันไม่เป็นจริงหรอก

แต่ถ้าเวลามันเป็นจริงขึ้นมาละ ถ้ามันเป็นจริงขึ้นมา เห็นไหม สิ่งที่มันขาดออกไปนะ สมุจเฉตปหาน นี่ขาด ปหานคือโรคนี้หายขาด สิ่งที่เราเป็นเชื้อโรค มันยังมีเชื้ออยู่มันหาย มันทุเลา มันไม่เคยหายหรอก แต่ถ้ามันหายขาด แล้วหายขาดมันก็เป็นขึ้นเป็นตอนขึ้นมาอีก นี่ขนาดที่มัน สักจะเป็นความจริงนะ

แล้วพูดถึงผลของมันละ บอกนิพพานคืออะไร เห็นไหม นิพพานคืออะไร นิพพานก็ไม่ เข้าใจอีก บอกในพระไตรปิฎกไม่ได้บอกไว้เลยว่า นิพพานเป็นอย่างไร ความเห็นเป็นอย่างไร ผล เขาเป็นอย่างไร บอกแต่เรื่องเหตุ บอกแต่วิธีการทั้งนั้นเลย แล้วถ้าผลของมันละ?

ผลของมันเพราะอะไร มันพ้นจากสมมุติบัญญัติ วิมุตติ ความจริงมันพ้นจากสมมุติบัญญัติ แล้วมันจะสมมุติออกมาได้อย่างไร มันสมมุติออกมาไม่ได้ ถ้ามันสมมุติออกมา มันไม่มีในตำรา หรือ ในพระไตรปิฎกไม่ได้บอกผลถึงนิพพาน แต่บอกวิธีการเข้าหานิพพาน ฉะนั้นใน พระไตรปิฎกทั้งหมดชี้เข้ามาที่ใจ ชี้เข้าที่ผลงาน พิมพ์เขียว เห็นไหม เป็นพิมพ์เขียวขึ้นมา แต่ถ้าเรา ไม่ได้สร้างสิ่งวัตถุก่อสร้างขึ้นมา มันจะเป็นรูปขึ้นมาไม่ได้

จิตก็เหมือนกัน ถ้าผลไม่เข้าไปถึงจิต เพราะนิพพานมันอยู่ในหัวใจเท่านั้น มันไปอยู่ใน ตำราไม่ได้ อยู่ในตำราก็เขียนว่า คำว่า “นิพพาน” ก็คือตัวอักษรเท่านั้นเอง แต่ผลออกมาเห็นเช่น สมาธิ เห็นไหม ในตำราเขียนว่าสมาธิ แต่สมาธิในตำรามันก็เป็นตัวอักษรใช่ไหม? แต่ผล ความรู้สึกในสมาธิอยู่ที่ไหน? แล้วสมาธิเวลาเราสงบเข้าไป นี่สักแต่ว่า มันปล่อยได้หมดเลย ขณะที่มันเป็นอัปนาสมาธิ ปล่อยหมดนะ เว้งไว้ ปล่อยกายได้เลย ปล่อยกายโดยสมถะ แล้วบอก กายกับจิตแยกออกจากกันไม่ได้อย่างไร มันปล่อยกายได้ ถ้าไม่ปล่อยกาย มันสักแต่ว่ารู้ได้อย่างไร มันสักแต่ว่ารู้มันปล่อย มันหลุดสั้นเข้ามาหมดเลย

สิ่งที่หลุดสั้นเข้ามา แม้แต่สมาธิก็ไม่รู้นะ แม้แต่ความเป็นไปก็ไม่รู้ แต่ถ้าเป็นเคลื่อนออกจาก ตำราไม่ได้เลย เคลื่อนออกจากตำราเป็นความผิดพลาด เห็นไหม นี่กลัวผิด กลัวผิดก็เลยผิดใจ ถ้า ไม่กลัวผิดเลย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกไว้ทำอย่างนั้น เหมือนเราตีค้อนตีตะปู เรา

ฝึกหัดเด็กใหม่ขึ้นมา มันจะคดมันจะงอก็ต้องฝึก ตีตะปูแล้วจะไม่ให้ตะปูคดเลย ตีตะปูทุกตัว ตะปูต้องเข้าได้หมด ตะปูต้องแน่นหนาหมด นี่มันเป็นไปได้อย่างไร การตีตะปูแม้แต่ผู้ชำนาญมันยังคดมันยังงอได้เลย

นี่ก็เหมือนกัน ปฏิบัติไปนะ ความผิดพลาดมันก็มีบ้าง ถ้าเรามีสติแล้วเรามีการทดสอบตลอดเวลา เรื่องอย่างนี้จะทำแล้วถูกต้องไปหมดไม่ได้ แม้แต่เราผลอ เห็นไหม ทานอาหารนี้ กินก้างเข้าปาก ตักแล้วมันยังผลอได้ ยังหลุดได้ หยิบช้อนอยู่ช้อนยังพลิกคว่ำได้เลย สิ่งที่มันผลอมันเรอขึ้นมา เห็นไหม สิ่งนั้นมันยังหลุดไม่หลุดมือไปได้ แล้วเป็นนามธรรมนะ สิ่งที่นามธรรมสติจับต้องอยู่ มันจะผิดพลาดไปไม่ได้ แล้วไปกลัวผิดทำไม ถ้าเราไม่กลัวผิดนะ เราประพฤติปฏิบัติไปเลย ถ้าประพฤติปฏิบัติ เห็นไหม นี่ศาสนาที่เขาพูดกันอยู่นี้

ถ้าศาสนาของเราเนี่ยมันเป็นนกแก้วนกขุนทอง แล้วเวลาสังคัมถึงได้เสื่อมไปอย่างนั้นไง นี่เป็นชาวพุทธ ทำไมโง่มาหลายเลย แม้แต่เป็นเจ้าหน้าที่ เห็นไหม ในศาสนาพุทธ ในสำนักพุทธเองก็ยังมีผู้ทุจริต ในพระองค์ยังมี ในพระในผู้ปฏิบัติเองก็ยังมีทุจริตเลย สิ่งนี้แล้วมันขัดเกล้ากิเลสได้ไหมละ เพราะอะไร เพราะไปท่องจำไง เพราะเราไปท่องจำ เราไปท่องเอาไว้

มันเหมือนกับเอายาแดงทาไว้ เราเป็นโรคมหาศาล เอายาแดงนี้ไปทาที่ผิวหนังแล้วมันเข้าถึงโรคนั้นไหม มันไม่เข้าถึงโรค มันต้องปฏิบัติ เน้นกันที่ปฏิบัติ แต่พอปฏิบัติขึ้นไป มันก็ไปกลัวผิดกลัวพลาด เริ่มต้นจะทำสมาธิก็กลัวจะเป็นบ้า

เวลาปฏิบัติคนทำดีมันจะไปเป็นบ้าได้อย่างไร สิ่งที่มันเป็นอย่างนั้นเพราะอะไร ถ้าย้อนกลับไปนะ สังเกตได้เลย คนที่มีปัญหาจะต้องจิตผิดปกติมาแต่เริ่มต้น อย่างเช่นเราวิตถกวิจารณ์ เห็นไหม นี้อูปาทาน มันมีความผิดมาแต่เริ่มต้น พอผิดเริ่มต้น จุดศรตำมันเริ่มต้นมันไขว้เขวแล้วออกไป แต่ถ้าจิตปกติ การปฏิบัติไปมันจะผิดไปได้อย่างไร

แต่ถ้ามันเป็นคนมีอำนาจวาสนานะ อย่างเช่นเราปกติของเรา เรากลัวผี แล้วเราบอกถ้าเราเห็นกาย เห็นโครงกระดูก เห็นกายนี่นึกว่าเป็นผี...มันไม่ใช่หรอก เราไปเห็นผีคือเราไปเห็นจิต วิญญาณภายนอก ผีมีไหม ผีคือความรู้สึกของเรา ถ้าเรายังมีธาตุรู้ยังมีจิตวิญญาณอยู่ นี่คือตัวผี ผีคือตัวความรู้สึกเรา เวลามันเคลื่อนออกไปจากร่างกาย เวลามันตายไป วิญญาณมันออกไป นี่คือตัวผี

ถ้าเราไปเห็นวิญญูณจากภายนอกคือเราเคยเห็นผี แต่ถ้าเราเห็นกายของเราไม่ใช่เห็นผีเห็นธรรม! ผู้ที่จิตสงบแล้วเห็นกาย นี้กาย เวทนา จิต ธรรม สติปัญญา ๔ เหตุควรแก่การทำงาน ไม่ใช่ผี คนตกใจว่าไปเห็นข้างนอกแล้วไปเห็นผี มันตกใจจะไม่กล้าไปดูอะไรเลย

แต่ถ้ามันย้อนกลับเข้ามา มันเห็นกายขึ้นมา โอ้โฮ.. มันเป็นขุมสมบัตินะ เป็นขุมทรัพย์ เป็นทรัพย์มหาศาลนะ เป็นอริยทรัพย์ เป็นทรัพย์จากภายใน สัจจะ อริยสัจจะ แล้วเราไปเห็นความเป็นอริยสัจจะจากภายใน เราจะไปเห็นขุมทรัพย์มหาศาลเลย แต่กลัวนะ กลัวตกใจว่าจะไปเห็นก็กลัวผี ไม่กล้าปฏิบัติกันนะ จิตสงบแล้วเลี้ยวเห็นกาย

นี่จะเบี่ยงเบนไป เบี่ยงเบนให้ไปใช้ปัญญา ให้พิจารณาออกไปให้ใช้เป็นพิจารณาเวทนา เพราะกลัวไปเห็นซากศพ เห็นซากศพนั้นนะ เราไปเห็นแล้วมันสลดสังเวช การสลดสังเวชมันให้หัวใจเราแบบว่าหดย่นเข้ามา เวลาเราคิดออกไป เราคิดถึงบ้านปัจจุบันนี้สิ เราคิดถึงประเทศต่างๆ อย่างนี้สิ นี่มันส่งออก จิตที่ส่งออกมันต้องใช้พลังงานใช่ไหม?

คูสิ คูอย่างเขาก็กส่งพลังงานกัน เขาต้องมีพลังงานเขาถึงส่งสารส่งต่างๆ เขาต้องมีพลังงานออกไป จิตเราส่งออกไปมันจะใช้พลังงาน เราเหนื่อยนะ แต่ถ้าเราไปเห็นกาย เห็นสภาวะ เห็นซากศพ มันไปเห็นแล้วมันสังเวช สังเวชมันหดสั้นกลับมา มันเป็นการเหมือนเราหัดตีเทนนิส เราเอาลูกเทนนิสตีเข้ากำแพง มันจะเค็งกลับมา เราก็ตี

นี่ก็เหมือนกัน เวลามันสะท้อนกลับใจ เราเห็นซากศพจากภายนอก มันสะท้อนกลับมาเป็นสมณะ แต่เวลาจิตจากภายใน มันไปเห็นกายของมัน มันไม่ใช่ตีลูกเทนนิสเข้ากำแพง มันเป็นการตีกับกิเลส ถ้ามันเป็นการตีกับกิเลส เห็นใหม่ เราแข่งขัน เรามีคู่แข่ง ถ้าเรามีคู่แข่งคือเราเห็นกาย ถ้าเราเห็นกายขึ้นมา เรามีคู่แข่ง คือธรรมกับกิเลสมันแข่งขันกัน เพราะอะไร เพราะเราคิดตรงนี้ไง

มนุษย์เกิดมาเพราะมีเรา สิ่งต่างๆ นี้มีเรา เราถึงแสวงหาต่างๆ มาเพื่อเรา แต่ถ้าเป็นเพื่อเราเพื่อเป็นธรรม เพราะอะไร เพราะเป็นสภาวะธรรม เห็นใหม่ ญาติกันโดยธรรม เกิดมามีปากมีท้องด้วยกัน ทุกคนต้องมีหน้าที่การงาน สิ่งนี้ดำรงชีวิตไปเพื่อจะค้นหาสัจจะ อริยสัจจะอันนี้ไง สิ่งนี้ดำรงชีวิตนี้ อันนี้หน้าที่การงานนะ

แต่ขณะที่เราเห็นกายของเรา มันเป็นเรื่องของกิเลส เห็นไหม กิเลสกับธรรม ธรรมคือว่าตั้ง
นี้มันติดข้อง เพราะอะไร เพราะถ้าเราหามาปรนเปรอมันขนาดไหน คุณติ เหมือนกับเรตักน้ำใส่
ภาชนะที่มันไม่เคยเต็ม ไม่เคยเต็มนะ ตักหาความทะยานอยากนี้ไม่เคยเต็ม แล้วเราเติมมันให้มัน
เต็มเป็นไปไม่ได้

แต่ถ้าเป็นธรรม มันเต็มได้ๆ เราสังเกต เราสงสัยอะไร เราติดข้องในอะไร เรามีเราเพราะ
อะไร มันจะเห็นสภาวะกายแบบนี้ ถ้าเห็นสภาวะกายแบบนี้มันเป็นขุมทรัพย์ยิ่ง ขุมทรัพย์เป็นการ
วิปัสสนาใจ ไม่ใช่ศึหรืออก มันเป็นวิปัสสนาญาณ มันเป็นอริยทรัพย์ มันจะเป็นภายใน แต่เพราะเรา
เข้าใจผิด เราเข้าใจเรื่องไสยศาสตร์ เราเข้าใจเรื่องผิจากภายนอก เราเข้าใจเรื่องไสยศาสตร์ เรื่อง
ของโลกกันไปไง เราไม่เข้าใจเรื่องสัจจะ เรื่องความจริง เรื่องอริยสัจจะ เรื่องจากภายใน

นี่ถึงไม่ต้องกลัวไง เพราะเราเริ่มต้นปฏิบัติก็วิตกวิจารณ์ไปก่อน ไปกลัวก่อน แล้วเวลาปฏิบัติ
ไปมันก็เป็นวิปัสสนิก มันสร้างภาพนะ กายเป็นอย่างนั้นนะ สภาวะเป็นอย่างนั้น มันเป็นกิเลส
หลอกทั้งนั้นเลยนะ แม้แต่เรื่องตำรา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมวินัยก็ถูกต้อง เรา
ไปตีความก็ตีความผิด เวลาประพฤติปฏิบัติมันก็มีกิเลสกับธรรมในหัวใจ

ธรรมคือสัมมาทิฐิ คือความเห็นถูกต้อง คือการเกิดขึ้น สัจจะเป็นปัจจุบันธรรม ถ้าจิตมัน
ไปสัมผัสกับความรู้สึก มันไปเกิดความรู้สึก ถ้าเป็นสมณะมันก็จะปล่อยวาง มันก็มีความสุข แล้ว
เราต้องมีสติอ่อนน้อม รำพึงในใจ เขาเรียกรำพึงว่าน้อมน้อมไป น้อมน้อมให้จิตออกไปทำงาน จิต
ออกไปทำงานนะ เห็นไหม นักบริหาร ขณะที่บริหารจัดการทำงานด้วยสมองนะ นี่แรงงานสมอง
แรงงานสมองผู้บริหารมันเป็นสติ มันเป็นความคิดอย่างนั้น แต่แรงงานวิปัสสนาญาณไม่เป็น
อย่างนั้นหรือ เพราะถ้าเป็นอย่างนั้นนะ แรงงานสมอง เห็นไหม มันต้องวางโครงการใช้ไหม มัน
หวังผลประโยชน์ใช้ไหม อันนี้มันมีค้นหาแล้ว มันเป็นอุปาทานไปทั้งหมด เป็นสมุทัยส่วนๆ เลย

แต่ถ้าแรงงานของธรรมนะ มันต้องบริสุทธิ์ มันต้องเป็นสัมมาสมาธิ มันต้องเป็นความว่าง
ไม่มีตัวตนของเราเข้าไป แต่ถ้าเป็นแรงงานสมองต้องมีเรา ถ้าไม่มีเราแรงงานสมองเกิดจากไหน ก็
เกิดจากเรา เกิดจากฐาน เห็นไหม ภาวสวะคือตัวจิต แต่เวลาจิตสงบขึ้นมา กิเลส ตัณหาความ
ทะยานอยาก ตัณหาสมุทัยมันอ่อนตัวลง มันถึงจะเป็นสภาวะกลางได้

ถ้าเป็นสภาวะกลาง เห็นไหม ถ้าไม่มีสติ ไม่มีปัญญาเข้าไป มันก็เป็นมิจฉา เห็นไหม สมาธิ
ก็เป็นมิจฉาสมาธิ ถ้าเป็นสัมมาสมาธิเราควบคุมให้เป็นสัมมาสมาธิ ถ้าสัมมาสมาธิ ปัญญามันเกิด

อย่างนี้ พอมันเกิดอย่างนี้มันนุ่มไปเห็นสภาวะความจริงสัจจะจากภายใน เพราะอะไร เพราะสภาวะธรรมมันเกิด เวลาเห็นกายมันแปรสภาพเพราะอะไร เพราะมันสติชอบ งานชอบ เพียรชอบ

ความเพียรชอบ งานชอบ เพราะสัจจะความจริงเป็นอย่างนั้น สัจจะความจริง คุณิ สมมุติ สัจจะ เห็นใหม่ วัตถุสิ่งใดมีอะไรคงที่บ้าง มันต้องแปรสภาพตลอดไป นี่วัตถุนะ เรื่องสมมุติสัจจะยังเป็นอย่างนั้นเลย แล้วอริยสัจจะจากภายในมันเป็นนามธรรม สิ่งที่เป็นนามธรรม แล้วสิ่งที่ติดข้องอยู่มันเป็นข้อมูล โปรแกรม เห็นใหม่ คอมพิวเตอร์ที่ออกมามีข้อมูลของมัน ข้อมูลคือสัญญา สัญญาคือสิ่งที่สะสมมาจกจิตนี้ จิตนี้สะสมมาจนเป็นจริตินิสัย เจโตวิมุตติ ปัญญาวิมุตติ เห็นใหม่ จริตินิสัย

แล้วสิ่งที่ธรรม ยา เห็นใหม่ ยาคือสัจธรรม คืออาสวักขยญาณเกิดจากหัวใจ มันจะเข้าไปชำระกัน เข้าไปสะสางกัน เข้าไปสะสางจากภายใน นี่ภาวนามยปัญญาเกิดอย่างนี้ไง ปัญญาเกิดอย่างนี้ การวิปัสสนาเกิดอย่างนี้

แล้วมันเป็นของใคร มันเป็นธรรมะส่วนบุคคลนะ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี่อย่างหนึ่ง ถ้าเราเชื่อแล้วอยู่ในกรอบหมด เห็นใหม่ เวลาพระสารีบุตร เวลากราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้กราบใหม่? แล้วเวลาพระสารีบุตรบอก “ไม่เชื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า”

นี่ก็เหมือนกัน เรายึดธรรมและวินัย ธรรมและวินัยเป็นศาสดาของเรา พระไตรปิฎกจะเป็นศาสดาของเรา ที่พระประพตติปฏิบัติกันนี้เราเคารพมาก แต่เคารพด้วยธรรม ไม่ใช่ไปเคารพโดยกิเลสเอามาครอบงำไป เป็นการครอบงำ เป็นการให้กิเลสอ้างธรรมแล้วครอบงำหัวใจ แล้วกระดิกไม่ได้ แล้วก็อ้อนผู้ ถึงบอกเป็นการท่องจำ

ศาสนาพุทธนี้ ชาวพุทธสอนให้ปล่อยวาง สอนให้มีความเมตตา ทำไมสังคมเรามันเสื่อมทรามอย่างนี้ๆ ใจ ก็ท่องจำกันไว้ อ้างว่าฉันมีธรรมๆ ใจ นี่มันเป็นขี้ลายนั่นนะ ต่างคนต่างอ้างว่าเป็นความว่าง แล้วขี้ลายน้ไปมันก็เหม็น มันก็ไปกระทบกระทั่งกัน มันก็ไปทำลายกันอยู่ในสังคมพุทธนี้ไง

แต่ถ้าเราเป็นสัจจะความจริง มันแก้ไขเรา แก้ใจเรา มโนกรรมนะ คิดชั่ว คิดเอาเปรียบเขา คิดทำลายเขา สิ่งนี้ไม่ดีหมดเลย เพราะเวลาไปทำลายเขา มันเท่ากับทำลายเราเพราะอะไร

เพราะความคิดเกิดจากเรา ถ้าทำลายเขามันเป็นบาปอกุศล ทำลายเราไหม? แล้วผลมันมาจากไหน ผลมันกลับย้อนมาใจเรา

ถ้าทุกคน อตุตา หิ อตุตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ตนกำจัดตน ตนกำจัดกิเลสของตน ประเสริฐที่สุด แล้วพอประเสริฐที่สุด เห็นใหม่ กลับเป็นสิ่งที่ว่าเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนโลก สั่งสอนโลก เทวดา อินทร์ พรหมนะ เรากลัวผีๆ กันนะ เทวดา อินทร์ พรหมยังไม่รู้เรื่องอริยสัจอย่างนี้เลย

เพราะเทวดา อินทร์ พรหม เขาสถานะของกายทิพย์ สิ่งที่เขาเป็นของเขา เขาความสุขของเขา เขาเสวยสุขอย่างนั้น เขาไม่รู้จักอริยสัจเลย ยังมาฟังธรรมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ยังมาฟังธรรมครูบาอาจารย์เรา เห็นใหม่ สิ่งนี้ประเสริฐมาก ประเสริฐจริงๆ ถ้า อตุตา หิ อตุตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตนได้ เอาตนไว้ในตนอยู่ มีความสุขมหาศาล แล้วยังเป็นดวงตาของโลก ดวงตาของจักรวาล เอวัง